

Сёнтёрү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 сұлхи майһан 5-мёшёнченпе тухатъ

99-100 (7524-75-25) №№ * * * * *

Шамат кун, 2007 сұлхи ноябрён (чүк) 24-мёшё

Хакё ирёклё

Аннесен уявё ячёпе

Аннесем пулсан эфир телейлё

Суйлав умён

Кам пире ачашан ләпкаты пёчкёрен, чипер сын тавасшан сунать чёрёрен. Җак савя йёркисене илтмен, астуман сын сук та пулё. Чан та, аннесем – чи хакля сынсем. Вёсем чёре-сывя пулсан, кил-йыш телейпе тулли-ске. Җаванпа та аннесене Турри сирёп сывлях пилетёрччё.

Ноябрён 23-мёшёнче район администрацийён ыра йаласен залёнче Аннесен кунне халалланя уяв пулса иртрё. Район пусләхё Ю.А. Иванов ача амәшёсене саламларё, парнесем пачё.

Унта кашни ял тарәхёнченех хисеплё хёраямсем килсе ситрёс: Чуманкасси ял тарәхёнчен 1928 сұлта сурална 10 ача амәшё Зиновия Васильевна Сергеева, җав тарәхри 5 ача үстернё Людмила Михайловна Волкова. Аннесен телейлё вёсем терёс-тёкел суратса үстернё ачсенче куранать. Ачсен вара җавна тивёслипех хаклама пёлмелле.

Җакан йышши уявсем кашни ял тарәхёнче пулса иртрёсё.

Хамяр инф.

Сән үкерчёкре: З.В. Сергеева тата Л.М. Волкова.

“Путин! Раҗсей! Малалла!”

“Единая Россия” политика партийёпе “Путиншан!” общество юхамё тата җамраксен “Пёрлөхлө Раҗсейён җамрак гвардийё”, “Пирённисем” юхамсем чүк уйәхён 21-мёшёнче Мускаври “Лужники” спорт керменёнче пёрле йёркеленё сёршыв Президентёпё пёр шу-хәшлisen, унан сұл-йёрне малалла тасма чёнекёсен форумне Раҗсейён төрлө регионёнчен килнө пилёк пин ытла делегат хутшанна.

Вал стадионра иртрё пулин те уса пёлёт айёнчи йышлә митинг евёр туйәннә: талкәшпех – ялавсем, траснпарантсем, “Путиншан”, “10-мёш номершён сасала!” лозунгсем. Форумна пухәннисен умёнче Раҗсей Федерацийён Президентё В.В. Путин сәмах калана: “Паян эпё хамаран пётмёшлө тёллөвшён – раш-

тав уйәхён 2-мёшёнчи суйлавра “Единая Россия” парти сёнтөрөвёшён ёслекен пур сынна та тав таватан. Суйлав пётмёлтөвё мёнле пулинчен сёршыв малашләхё килет – раштаван 2-мёшёнче сёнтөрү пулсан вал сёршыв Президентё ситес сулхи пуш уйәхёнчи суйлавёнче те пулө...”

Форума Чаваш Енён 11 сынлә делегацийё хутшанна. Унан йышёнче – промышленос предприятыйёсен, культура тата вёрентү учрежденийёсен, общество организацияйёсен предствителёсем, үнер ёсчөнёсем тата паллә спортсменсем.

Кёснерни кун вёсене Шупашкарти чукун сұл вокзалёнче массаллә информаци хатёрёсенче тата “Единая Россия” политика партийён регион уйрәмёнче ёслекенсем кётсе

илнө.

– Суйлава хутшанса хамяр шухәш-кәмәла палёртасси – Конституцире сирёплетнё пирён ирёк. Паян эфир ситес суйлав Владимир Путин сул-йёрён малалли тасамён палёррәмё пулинне пурте лайәх әнланатпәр, – пёлтернё пирён корреспондента Олимп ваййисен бронза призерё, РФ спортан тава тивёслө мастерё Владимир Андреев. – Раштаван 2-мёшё – пирён шанәс, сёршыван халхи сул-йёрне малалла тасмаллине, терёсрех, унан ертүсине Владимир Путина шаннинне пёлтерекен референдум. Историен пёлетпёр: сёршыв шәйишён килсе тухна хәршү самантра унта пурәнакан пётём халәх пёрлөшө хәватлә вай пулса тарать. Пысәклатса каламатпән: халё шәпах җаван евёр самант – хамаран

наци лидерёпё пирён пёр шу-хәш-тёллөвлө пулмалла. Ку – пирён пётмёшлө тёллөв, кунта пирён пётём шухәш-кәмәл...

Делегаци ертүси, “Единая Россия” политика партийён Чаваш Енри регион ёставамён ертүси Галина Николаева пур делегатан шухәшлө пётмёлтөсө җапла каларё:

– Паянхи Раҗсей пёрлөхлө пулнине вайлө. Җак вайән шәнарё – сёршыв Президентё. Пирён тёллөвсен пурнасланасин гарантийлө – әрусен, ыра ёссен сыханавё. Пирён сирёп сәмах: пулт Владимир Путин аллинчөх пулмалла...

Эфир сёршывшан пёлтерёшлө пулама хутшантәмәр, хамяр сёршыври пур халәх “Единая Россия” парти суйлав умёнчи программиче сьранна идеясен тавра чәмартаннинне курса ёнентёмёр, форумна хутшаннисен сәмахне итлөрёмёр. Раҗсей сёнтөрме ханәхнә. Эфир те сёнтөрөтпө-рех!

ХИСЕПЛЁ ТАВАНАМАРСЕМ! ХАКЛӘ ЕНТЕШЁМЁРСЕМ!

Сире Ача амәшён кунё ячёпе саламлатан! Сёр сичне аннерен пахарахи те сывәхрахи сук. Анне пулшавёпе эфир таван чөлхөмёр илемлөхне туйса илетпөр, халәх йәли-йёркине ханәхатпәр, ыра тума тата Таван сёршыва юратма вөрөнөтпөр. Анне хул пуҗсийё сичне таван кил ашши. Анне юратавё – шанәсла вай-хал сәл куҗё. Ун патне пирёнтен кашни-ех пурнаҗри йывәр е саванәслә вәхәтсенче пырать, пулшашу илет.

Пирён чёрене сывәх сьнсем хәйсен ачисем телейлө те саванәслә пулсан сөҗ телейлө. Җаванпа та патшаләхпа обществән төп задачи – аннесем ыранхи куна шанса пурәнна пултарни, ачисен малашләхөшөн хумханманни. Юлашки 10 сұл хушшинчө Чаваш Республикинчө ачасем пёчөккөлөх вилесси Атәлси тарәхёнче чи пёчөк шая ситрө. Ачасем сураласси палёрмаллах үсрө те сакантә иккёмөш тата ытти ачасемшён амәш капиталне парасси пурнаҗа кёни ыра витем күчө. Чаваш Ен сөмьере иккёмөш-виҗсөмөш ача суралсан ача пөсобийё үстерсе паракан пёртен-пёр регион. Амәшөсене тата ачаләхә сыхлакан, сөмьесене медицинәпа социаллә пулшашу паракан Президент перинаталь центрө төнче стандартчөсене тивёстерет. Эфир ача суратан амәшөсене тивёсөкөн пур сәмәлләхөсене те сыхласа хәварма пултартәмәр, уйәхсөрен ача пәхнәшән укса түйөтпөр.

Паянхи уявра эпё амәшөсене сөн чунсене пурнаҗ панәшән, вёсене сёршыва юрәхлә пәхса үстернөшөн тав таватан. Сирён пурсаран та сирёп сывләх, вәрәм кун-сұл, сөмьере килешү пултәр! Сирён амәш юратавё хәвәр ачарсенче кун куртәр!

Чаваш Республикин Президентё Н. ФЕДОРОВ.

ХИСЕПЛЁ АННЕМЁРСЕМ!

Сире Ача амәшён кунё ячёпе чун-чөрёрен саламлатан. Сёр сичне мён пурри йәлтах аннелө сыханна. Анне юратавөнчен тасарахи, ыраарахи тата мён пултәр? Эфир ачарсенче кун-сұл парнелетёр, мён ёмёр таршшөпөх вёсөмшөн сунатәр, вёсене пурнаҗ сүлө сине кәларассишөн тимлетёр. Эфир сирён умәрта ёмёр татайми парәмра.

Юратна аннесем! Эфир – пурнаҗ илемө, пурнаҗ тыткәчи. Сөпөслөхө ыраләх, чун ашши кашни ачар валлиех ситет сирён. Вёсөсөр-хөрсөр ачаләхә упранат сирён ытарайми ыра чөрёрсенче. Пёр канәс курмасәр эфир йвал-хөрёрсене ура сине таратасишөн тарәшатәр, сёршыва юрәхлә сьнсем таватәр. Вёсене йывәрләхөсене сөнтөрме пулшатәр, вай паратәр, хавхалантаратәр. Эфир сөмьене килешү, әнлану, тулах пурнаҗ, телейлө куретёр. Эфир пуртан эфир телейлө. Сирён икәслөми ыра кәмәлар, чун ашшипе илемө, чәтәмләхәр, сирёп кәмәлар умёнче пуш таятпәр.

Чаваш Республикин Президентё 2007 сула Ача сұлталакё тесе палёртрө. Сёршывра, республикара ачасемпе ача амәшөсене пулшас тёллөвпе нумай ёссем тавассө. Җакә ача амәшөн пёлтерөшө пурнаҗра мён тери пысәккине төлөр хут сирёплетсе парать. Эфир ачарсенче терёс воспитани парса үстерниле пёрлөх кулленхи ырма-канми ёсрө район, республика, сёршыв экономикне сирёплететёр. Тавах сире саканшән.

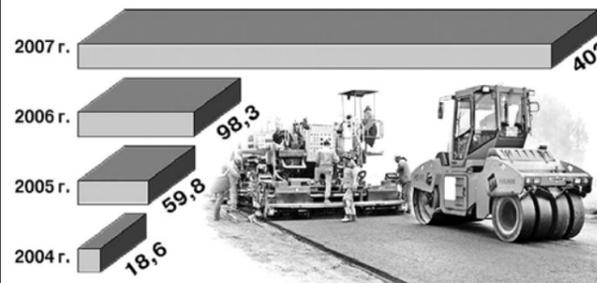
Сире пурне те сирёп сывләх, вәрәм та телейлө кун-сұл, мирлө пурнаҗ сунатан. Ачарсөмпе манукәрсем сире яланах саванәс күччөр. Вёсен пурнаҗ сүлө үсәлсах пытәр.

Район пусләхё Ю. ИВАНОВ.

РФ Патшаләх Думин депутатчөсен суйлавөччен 8 кун юлчө!

Чаваш Ен: цифрәсөмпе фактсем

Чаваш Республикинче сұлсем туня (км)

Йыхрав

Черетлө лару

Депутатсен районта Пухавён ертүсүн ноябрён 23-мёшёнчи 20 № хушавёпе черетлө 22 лару райадминистрацион ларусен залёнче 10 сөхөтре ноябрён 30-мёшёнче усалят.

Кун йёркинчө – район экономикипе социаллә пурнаҗ аталанавён 2008 сұлхи прогнозё сичнен, районан 2008 сұлхи бюджетё сичнен т. ыт. те.

Перекет банкөнче

Вылав тиражөпе паллашәр

Перекет банкөн районта уйрәмё сұлленех банк сурална кун клиентсем хушшинчө укса вылавён тиражне ирттерет. Кәсалхи тиража перекет банкё 166 сұл тултарнинне халалларёс. Вәл ноябрён 12-мёшөнчө пулчө.

Вылава пенси уксине банкән районта уйрәмё урлө илекен 3883 клиент хутшанчө. 40 пин тенкёне вылаттарчөс, 85 вылав тухрө. Вәл шутра 1000 тенкөсем 15 вылав, 500 тенкөсем 30 вылав, 300 тенкөсем 20 вылав...

Перекет банкне шаннашән ята Ярославкәри Михаил Лукич Иванов тивёсрө. Вәл сәк банкпа 30 сула яхан сыхану тытат. М.Л. Иванов 10 пин уксан парне тивёсрө. Вылав тиражөпе 5 страницара паллашәр.

Сәмах – район пусләхне

Айкинчө пәхса тарсан, нимён те пулмё

Кирек епле үсөм те пёрле таршшинчен килет. Пёрле пёр тёллөвө ёслөсен, кирек епле уйтәва та татса пана пулатөх: паян – пёрне, ыран – төлөрне. Ку енёле район администрацийё ял тарәхөсөмпе тачә сыханса ёслөсе пырать. Мён тумма пултартәмәр кәсәл сәк таранчөн пурте пёрле тата мён тумалла ситес вәхәтра? Сак уйтусем тавра сыпанса пычө те район пусләхөпе Ю.А. Ивановпа йёркеленө каласа.

– Юрий Александрович, районан кәсәлхи 10 уйәхри социаллә-экономика аталанавё паллә. Кашни отраслөн ёсчөхөллө тишкерсен, мёнле хак панә пулсәтәр?

– Район ял хушаләх районё пулнә май каласәва ял хушаләх отраслөнчен пуслани выранлө пулө. Түрөх каламалла, районта ытти отраслөсем аталану сүлөне малаллах утасрө пулсан, ял хушаләхөнчө йы-вәрәх утасрө сителөкпөх. Ку таранчөнчи утәмөсене куш умне кәларас пулсан, сәкна палёртмалла. Кәсәлхи 10 уйәхри ял хушаләхөнчө пур шайри хушаләхөсөмпе шутласан, ял хушаләх продукцияне пётмөпе 1 миллиард та 520 миллион тенкөлөх туса кәларна. Урәхла каласан, иртнө сұлхинчен 3 процент нумайрах. Тишкерү сәкна кәтарта парать: туса илнө ял хушаләх продукциянен ытларәх пайне килти хушма хушаләхөсөмпе хресчөн (фермер) хушаләхөсөм туса илсөсө. Төслөхрөн, районта туса илнө мён пур сёр улмин 65 процентне, пахча симөсөн 95 процентне, аш-какайән 54 процентне, сөтөн 75 процентне килти хушма хушаләхөсөмпе туса илсөсө. Җаванпа та районта пёчөк формаллә хушаләхөсөмпе

ләшассипе малалла ёслетпөр. Кәсәлхи 10 уйәхри 798 хушма хушаләхә 120 миллион тенкөлөх кредитсем панә.

Районта 10 уйәхри 5667 тонна аш-какай, (иртнө сұлхи сәк вәхәтринчен 1 процент ытларәх), сөтө 41550,4 тонна (4,5 процент нумайрах) туса илнө. Кашни ёнерен вәтамран 3665 килограмм сөт сунә (9,3 процент ытларәх). Аш-какай туса илсөсипе ял хушаләх предприятыйёсем яләх мар ёслөсе пырасрө пулсан, сөт туса илсөсипе сәлла калама сук-ха.

Районти хушаләхөнчө вьлөхсөн йышнө үстерөсипе, вьлөх апатне пахаләхлә тата сителөклө хатёрлөссипе тимлөмелле. Чылай фермәра йёркелөх тавассипе, технология дисциплининне, вьлөхсөсене тарантармалли йёркене ләхәнассипе, ёс условийөсене лайәхлатассипе тимлөмелле.

Паян ял хушаләх предприятыйёсенчө сөнө технологи сине куасси сине те сирөпрөх пәхмалла. Кәсәл районта 6 ял хушаләх предприятыйё инвөстици кредитчөсөм илсе инвөстици проектчөсене пурнаҗа кёртме пуларёс. Ытти хушаләхөнчө те ку тёлөшлө хастартарәх пулмалла.

Усен-таран продукция пирки. Кәсәл тырпул кашни гектаран 18 центнер патне пуртарса илтёмёр. Кана сителөклө темө сук. Сёр улмиө кашни гектаран 185 центнер ситөнтөрсө илтёмёр. Килес сұл та тухәс пысәкрах пултәр тесе кёрхи культурачөсене пёлтёрхинчен 41 процент чухлө ытларәх лаптәк сичне акса хәвартәмәр. Җаван пөкөх кёрхи сөртменө те 40 процент чухлө нумайрах лаптәк сичне туса хәварна.

Районти промышленность предприятыйёсем кәсәл 637365, 3 пин тенкөлөх пу-

дукци кәларса реализациленө. Ку вәл иртнө сұлхи сәк тапхәртинчен 64,6 процент чухлө нумайрах. Төпрөн илсен, ку отраслө йёркеллө аталанса пырать.

Вакән сутмалли таварсавранәшнө илсө пулсан, вәл районөпе 21 процент чухлө хәларна. Муркаш райовө пёлтёрхинчен 33,1 процент, Мән Сөнтөр райовө 22 процент чухлө пысәклатна хәйсен кәтартавөне.

Районта социаллә объектсөм тавассипе те малалла ёслетпөр. Кәсәлхи 10 уйәхри пётём укса-тенкө сәл кусөнчен 293 млн. тенкөлөх инвөстиципе уса курна. Уйрәм сүртсене сәк хушәра 19800 тав. метр чухлө туня е пёлтёрхинчен 16 процент нумайрах.

Районта савән пекех ялсем патне сұл тавасси малалла пырать. Икө сұл хушшинчө пурө 34 ял патне асфальт сұл сармалла пулсан, кәсәл 22 ял патне сұл туса пөтөретпөр. Январь-октябрө пурө 18,02 километр чухлө сұл туня, сұлталак вёслөничөн тата 6,6 километр чухлө тумалла аңа.

Районта пурәнакансене сурт-йөр тумма, хваттер илме пулшас тёллөвө төрлөрен программәла ёслетпөр. 4 сөмьене 1296 пин тенкөлөх ипотека кредитне, “Яла 2010 сұлчөн социаллә аталантарасси” программәла 3 сәмрәк сөмьене 616,9 пин тенкөлөх таварса памалла мар субсиди, 30 сұлтан иртнө 5 граждана 1001, 5 пин тенкөлөх таварса памалла мар субсидиө илме сертификат панә. Җаван пөкөх “Сәмрәк сөмьесене сурт-йөрлө тивёстерөсси” программәла 5 сәмрәк сөмьө 1311,5 пин тенкөлөх субсиди илчөс. Ку ёс малалла пырать.

(Вөсө 2-мөш стр.)